

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

זילך

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט
(תרגום הפשי')

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה

לזכרון

הצדקנית הרבנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל ע"ה

ובת הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שלמה ע"ה

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

אמו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".
מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, הו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

יש לכאר עוד, ובעיקר: אף באחד ממדרשי חז"ל שלפנינו איננו מוצאים שמובאים שני ביטויים ("מסורות ומעניות" או "מסורות ושערי") – ואילו רש"י מצרף את שתי הגירסאות ביחד!¹⁸

כן אין מובן: כאמור פעמים רבות⁹, רש"י אינו מתכוון לצטט בפירושו על התורה את מדרשי חז"ל בלשונם המדוייקת, ולפי זה בענינו: מדוע מביא רש"י את הביטוי "מסורות ומעניות החכמה", ואינו אומר בניסוח הרגיל, אשר רש"י עצמו מתחיל בו את פירושו – "לצאת ולבא בדברי תורה" – "שנסתמו¹⁰ ממנו דברי תורה"¹¹?

ב. משה רבינו המשיך ללמד את ישראל תורה

ויש לומר, שרש"י מתרץ בכך שאלה פשוטה (בלשון העם: "קלאץ קשיא"), אשר עד כה לא מצאתי שדנים על כך בדברי המפרשים: כיצד ייתכן לומר "לא אוכל עוד לצאת ולבא בדברי תורה", כאשר מיד לאחר מכן מסר משה רבינו לישראל עניני תורה רבים – את הפרשות וילך, האזינו, וזאת הברכה!?

ואף לגבי שמונת הפסוקים האחרונים

א. "לא אוכל עוד לצאת ולבא"

על הפסוק¹ "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא" אומרים חז"ל², שאין הכוונה "לצאת ולבא ממש" משום ש"תשש כוחו"³, אלא "לצאת ולבא בדברי תורה. מלמד שנסתמו ממנו שערי חכמה".

מאמר זה מובא בפירושו רש"י על התורה⁴, אך בשינוי הניסוח: במקום "שערי חכמה", אומר רש"י "מסורות ומעניות החכמה".

ב"עין יעקב"², וכן במספר ספרי ראשונים⁵, מובאת הגירסא מהגמרא שבה מופיעה המלה "מעניות" במקום "שערי", ואילו במדרש תנחומא, בפרשת ואתחנן⁶, מופיעה הגירסא "מסורת חכמה".

בנוסף לכך שיש לבאר מדוע רש"י אינו מביא את הגירסא הנפוצה – שערי חכמה⁷, הרי

(1) פרשתנו לא, ב.

(2) סוטה יג, ב.

(3) לשון רש"י עה"פ. וראה ראב"ע ורמב"ן כאן.

(4) פרשתנו עה"פ (בפ"ה ה') (בד"ה אנכי היום). ראה בארוכה מפרש"י רש"י. ונת' בהתועדות).

(5) רמב"ן עה"ת כאן. רבינו בחיי. מושב וקנים. ועוד.

(6) בסופה (בשם "ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן" – בעל המאמר בסוטה שם). – גירסא זו ("מסורת חכמה") הובאה ג"כ בשטמ"ק סוטה שם. וראה מס' סוטה עם שינויי נוסחאות (ירושלים, תשל"ז).

(7) ובלאה"כ לא נקט רש"י גירסת התנחומא, דשם הלשון "נסו מסורת כו", ורש"י נקט בגירסת הש"ס "נסתמו ממנו" (ראה הערה 10).

וטעמו של רש"י – יש לומר, כי בזה מתרץ תמי' פשוטה: איך יתכן שהקב"ה גרם שמשנה רבינו ישכח (חסרון תורתו)?!

והת' – שרק "נסתמו ממנו" היינו כמו מעין נסתמת, שאינו נובע ממקומו לחוץ; וכן בענינו, שלא ניטל ממשנה הניתן לו כבר – ראה עין יעקב לע"י סוטה שם. ובענף יוסף שם – כ"א כמו "בסתימת המעיין אין שום חסרון בגוף המעיין רק שיש דבר המונע .. מוצאת חוצה .. קודם מותר לא היה בכחו לצמצם .. להוציאה לחוץ". ע"ש. וראה גם

(* ובפרט נוד"ד "שנסתמה לו תורה במתנה ככלה לחתן" (פרש"י תנש"א לא, יח). ולהעיר ממוח"ל (תענית כה, א) דמשמיה מיהב יהבי מישקל לא שקלי (בתר דיהבי רש"י).

מא

ועוד והוא העיקר – שכן תהי' לנו בפר"מ, ויתירה מזה, שכבר היתה לנו, בלשון עבר, ובפרט ע"פ הפתגם הידוע של רבותינו נשיאינו ע"ד הפירסום דביאת המשיח בעיתונים, כפי שנתקיים בפועל ממש בתקופה האחרונה שנתפרסם בכ"כ עיתונים בעולם כולו (ויש להוסיף ולפרסם עוד יותר) ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"י, ותיכף – כבר בא – בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ובגלוי לעיני כל באי עולם, ועאכו"כ, לעיני כל ישראל"י, ותיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נצבים תנש"א, יום ב' דר"ה, וש"פ וילך ו' תשרי תשנ"ב)

שבתורה¹² – המתחילים ב"וימת שם משה" – יש שתי דעות¹³, כמובא בפירושו רש"י¹⁴ – אם יהושע כתבם, או "משה כותב¹⁵ בדמע".

אך לגבי פרשת וילך, פרשת האזינו ופרשת וזאת הברכה, עד שמונת הפסוקים האחרונים, אין חולק שמשה אמרן וכתבן.

ואין לתרץ שב"דברי תורה" הכוונה היא רק לעניני הלכה¹⁶, כי, בנוסף לכך שדחוק ביותר לומר שדברים שבתורה שבכתב אינם נכללים ב"דברי תורה" – הרי עוד ועיקר: בפרשיות אלו יש גם הלכות – מצות הקהל¹⁷, כתיבת ספר תורה¹⁸, ועוד¹⁹.

יותר מכך: כל מלה בתורה שבכתב ניתנה למשה עם פירושה²⁰ בתורה שבעל-פה²¹, כי רק כך אפשר להבין את כוונת התורה שבכתב²², כפי שמובן בפשטות. וכיון שגם שלש פרשות אלו (וילך, האזינו וברכה) נמסרו לישראל על ידי משה רבינו, הרי הוא בודאי מסר להם את כל אשר הכרחי להבנת פרשיות אלו – כלומר, גם את הפירוש של פרשיות אלו בתורה שבעל-פה.

– וכיצד ייתכן לומר "לא אוכל עוד לצאת ולבא בדברי תורה"!!

לפיכך מוסיף רש"י "שנסתמו ממנו מסורות ומעניות החכמה" – לגבי שני ענינים אלו –

12) ברכה לך, ה ואילך.

13) ב"ב טו, א (וש"ג). ועד"ז בספרי ברכה שם. – ולשיטת הראב"ע גם מ"ועל משה גו" (שם, א ואילך) כתב יהושע.

14) ברכה שם, ה.

15) ואינו מבאר בנוגע לאמירתו, ולהעיר ממפרש"י הע"י (מהרש"א, הרישב"א. עיון יעקב) ב"ב שם.

16) להעיר מבעה"ט כאן: בששה סדרי משנה.

17) פרשתנו לא, י ואילך (ומפורש "ויצו משה אותם גו").

18) שם, יט.

19) ראה לדוגמא (גם בפרש"י עה"ת) האזינו לב, ג. ועוד.

20) ראה רמב"ם בהקדמתו לפיהמ"ש וס' היד – בנוגע למצות התורה. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד.

21) נפרש"י בחוקותי (כו, נו).

22) ראה בארוכה אגה"ק סו"ס כט (קג, ב ואילך). וראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש שם.

"מסורות" ו"מעניות החכמה" – ייתכן לומר שהם לא נכללו ב"דברי תורה" אשר לימד משה את ישראל בשלש פרשות אלו, כפי שיוסבר להלן.

ג. "מסורות ומעניות" – לא גופי הלכה

משמעות המלה "מסורות" היא – ענינים שנמסרו למשה מסיני בעל-פה²³, ויש לומר, שהכוונה היא במיוחד לאלו שאין להם אפילו רמז בתורה שבכתב²⁴,

כנאמר בגמרא²⁵ "תורה רוב בכתב ומיעוט על-פה", וכפי שמפרש זאת רש"י: "רוב בכתב, רוב התורה תלויה במדרש... מדות שהתורה נדרשת בהן. ומיעוטה על-פה, שאין רמז ללמוד לה בתורה, אלא למשה נאמר על-פה".

במושג "מעניות החכמה" אין הכוונה לגופי ההלכות של התורה שבעל-פה, אלא לפלפולה של תורה, שהוא כ"מעין", כלשון המשנה²⁶ "מעין המתגבר" – והרי בפלפולא דאורייתא אין כלל גבול, כנאמר²⁷ "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים", וכפי שרואים במוחש.

23) ע"ד ל' רש"י (וישלה לך, ל) "מסורת כו' ביד הכנענים". ולהעיר מ"יש אם למסורת" (פסחים פו, ריש ע"ב. וש"ג).

24) בבאר מים חיים (לאחי המהר"ל) על פרש"י כאן, ד"מסורות" היינו ש"לא ה' לו עוד כח לטרוח ולמסור ליהושע מה שקיבל מסיני". ומשמע שמפרש דמסורת היינו הכח למסור כו' [ובע"ז יוסף לתנחומא ואתחנן שם ד"מסורת החכמה פ' כללי החכמה שעל פיהם מוסר הרב לתלמידיו שיבינו.. מדרך קצרה"].

25) אבל [בנוסף לזה שלכאורה דוחק לומר שנעשה סדרון בכח חכמות של משה – דאם לא תששו כוחותי הגשמיים, עאכו"כ שלא תששו כחותי הרוחניים – הנה] לכאורה פשוט הלשון "מסורת" מורה על דברים הנמסרים בע"פ. [ואולי תיבת "החכמה" בפרש"י לא קאי על "מסורות" שלפני פניו רק על תיבת "מעניות"].

26) ע"ד הלכה למשה מסיני שרובם) אין להם שום רמז במקרא (פיהמ"ש שם ד"ה וכאשר (קרוב לסופו). וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך הלכה למשה מסיני בתחלתו. וש"ג).

27) גיטין ס, ריש ע"ב.

28) אבות פ"ב מ"ט. שם פ"ו, א. – וראה גם באר מים חיים על פרש"י כאן. עיון יעקב לע"י סוטה שם.

29) איוב יא, ט. ועיין הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ה.

מכך מובן בפשטות, שב„דברי התורה“ שלימד משה את ישראל, ואפילו לפי פירושי התורה שבעל־פה, נכללו רק גופי ההלכות והפירושים של התורה שבעל־פה, אך לא לפולא דאורייתא, שאין לו גבול.

ועל־אחת־כמה־זכמה לפי מאמר הגמרא²⁸, שפולא דאורייתא „לא ניתנה .. אלא למשה ולזרעו“ אך „משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל“ – מובן, שגם ללא פולא דאורייתא הרי „דברי התורה“ שקבלו בני ישראל ממשו הם „דבר שלם“²⁹.

לפי זה מובן שאין סתירה בין הדברים, שלמרות ש„נסתמו ממנו מסורות ומעיונות החכמה“, למרות זאת מסר משה רבינו לישראל את שלש הפרשות בשלימותן – הן את הפרשות עצמן, בתורה שבכתב, והן את פירושיהן, של התורה שבעל־פה – פירושיהן ממש – כי ה„מסורות“ אינן קשורות מלכתחילה לפרשיות עצמן^{29*} (לכתב). ולגבי ה„מעיונות“³⁰, פולא דאורייתא, אין כלל הכרח שמשו ילמד זאת לבני ישראל, כדלעיל.

ולכן אין רש"י מתבטא בפשוטו של מקרא

(28) נדרים לה, א. וראה רש"י שם ד"ה פולא. (29) אף שעי"ה הפולא „יתחדשו ג"כ חידושי הלכות לאין קץ“ (ל' אהר"ז בהל' ת"ת שם) – מ"מ, אינו מוכרח ואי אפשר) שמשו ילמד בפועל עם ישראל פולא דאורייתא לתכליתו (משא"כ ישראל פולא דאורייתא לתכליתו (משא"כ ההלכות והמדרשים שנתגלו לנו שיש להם קץ – הל' ת"ת שם). ואכ"מ.

(29*) ראה שוה"ג להערה הבאה. (30) הטעם שרש"י לא הסתפק ב„מסורות“ ומוסיף „ומעיונות החכמה“ – יש לומר, ע"פ המבואר לעיל (הערה 7) שרק „נסתמו ממנו“, אבל לא ניטל ממנו מה שניתן לו – ועפ"ז י"ל שנסתמו ממנו רק ה„מסורות“ השייכות לג' פרשיות אלו*, שהם מתי מספר לפ"ע, וקשה לומר לכאורה שמשו"ז „לא אוכל כו' בדברי תורה“ שמשמע שה' כאן חסרון כללי. אבל לאורך גם „מעיונות החכמה“ לחוד לא מספיק, שהרי אי"ז נוגע להלימוד עם בני, כדלקמן בפנים.

(* ולכאורה צ"ל דגם המסורות דפרשיות אלו כבר ניתן למשה מסיני (ראה רש"י ר"פ בה: כוללותיהן ודוקיותיהן. רש"י בחוקותי שם) ויתירה מזו – שכבר מסרם ליהושע כו'. דאל"כ – מי מסרם לבני?).

במושג „שערי חכמה“, שאינו קשור להבדלים ולמשמעויות שהוסברו לעיל.

לפי זה יש לבאר מדוע מדייק רש"י ומביא גם את המלה „מעיונות החכמה“ – ואינו אומר „מעיונות התורה“ – כדי להדגיש, שה„מעיונות“ אינם הכרחיים להבנת התורה וההוראה, שהרי אז היה משה מוכרח ללמדם לישראל²⁹, אלא זוהי הוספה של חכמה שבתורה³¹.

ד. הנהגת משה כ„חמה“; הנהגת יהושע – כ„לבנה“

אך, לכאורה, אין מובן כל כן: הענין של „נסתמו ממנו מסורות ומעיונות החכמה“ מופיע כסיבה ל„לא אוכל עוד לצאת ולבא בדברי תורה“, שבמלים אלו אין הכוונה ללימוד לעצמו, אלא ללימוד עם בני ישראל. ואין מובן: אכן, לגבי ה„מסורות“ מובן, שאם נסתמו אצל משה „מסורות“ התורה אין הוא יכול לצאת ולבא ולהיות מי שמעביר את התורה לישראל, כי הם צריכים לדעת גם את ה„מסורות“.

אך לגבי „מעיונות החכמה“, הרי אין הכרח שבני ישראל ילמדו זאת, כדלעיל, וכיצד ייתכן לומר שכיון ש„נסתמו ממנו .. מעיונות החכמה“ לכן „לא אוכל עוד לצאת ולבא (לבני ישראל) בדברי תורה“?

ואין לומר שהענין של „לא אוכל עוד לצאת ולבא“ הוא רק מפני ש„נסתמו ממנו מסורות“ – כי לפי זה, מדוע גרם הקדוש־ברוך־הוא לכך שייסתמו למשה גם „מעיונות החכמה“? וכן: לשם מה צריך רש"י לציין זאת³²?

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: מעצם העובדה שנגרם מצב של „נסתמו“ בחלק מתורתו של משה, למרות שייכתן שאין לכך השפעה לגבי הנהגתו את ישראל, הרי זה

(31) להעיר מיגדיל תורה ויאדיר, דרוש וקבל שכו, כי אין נפק"מ למעשה (חולין טו, ב. סוטה מד, א. וש"ג). (32) ואולי זהו טעם הגירסא בפרש"י שנאמר רק „מסורות“ (ולא „מעיונות“) – ראה הערה 8.

מ.

דעם ענין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד

ממש.

ובפרט אז עס זיינען שוין פאראן כמה סימנים אויף דעם – אָנהויבנדיק פון דברי חז"ל'י כמה שנים ודורות לפני זה: „כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“, און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מסביר געווען אַז תשובה האָט מען שוין אויך אויפגעטאַן, און מ'שטייט שוין „הכן כולכם“², און מ'שטייט אַזוי שוין אַ משך זמן.

(ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחרי החרת נדרים, ער"ה תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו מכ"ו אד"ר תרח"ץ – אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט. וראה „היום יום“ ט"ז טבת.

הענין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

ובפרט לאחר שישנם כמה סימנים על זה, החל מלשון חז"ל'י מכמה שנים ודורות לפני זה „כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הסביר שגם ענין התשובה ישנו כבר ונמצאים כבר במעמד ומצב ד"הכן כולכם“²; וגם במעמד ומצב זה – נמצאים כבר משך זמן.

ואזנים לשמוע⁸, ובפרט נאך דעם וואָס מ'איז שוין אַריין (ושבעה ימים) אין שנת הנ"א (ה'תנש"א), וואָס אידן האָבן איר אָנגערופן (און מפּיץ געווען) מיטן ר"ת „אראנו נפלאות“.

(משיחת יום ד' פ' ברכה, ז' תשרי תנש"א)

(8) תבוא כט, ג.

ויה"ר – והוא העיקר – שכאז"א מאתנו יהי "שליח" לבשר לעצמו, לבני ביתו ולכל היהודים בסביבתו. ש"הנה זה בא¹, "הנה אלוקינו זה גוי זה ה' קוינו לוי"² (ב"פ זה³), והנה דוד מלכא משיחא, ושאליהו הנביא כבר הוי יום לפנז' בטבריא⁴ ובישר אודות ביאת משיח צדקנו.

ויש לומר, דכיון שמשיח יכול לבוא בכל יום, "אחכה לו בכל יום שיבוא"⁵, ואליהו הנביא צריך לבשר ביום שלפנז' על ביאת המשיח – הרי אליהו הנביא בא לטבריא בפועל ממש כל יום ומבשר על ביאת המשיח (במיוחד) לאלו שעומדים במעמד ומצב ד"אחכה לו בכל יום שיבוא" – גם לאלו שאין אומרים זאת בדיבור (כמנהג חב"ד⁶), אלא חושבים ע"ז, ובפרט כאשר אומרים במזמור תהילים הידועי "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו".

...ובשנה זו ניתוספה בזה הדגשה מיוחדת – הן מצד המזמור תהילים שבו אומרים "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", והן מצד שלימות דארבעים שנה שאז כבר "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ובפרט לאחרי שכבר נכנסנו (שבעה ימים) בשנת הנ"א (ה'תנש"א), הנקראת (ומופצת) ע"י בני ישראל בראשי תיבות "אראנו נפלאות".

סימן, שהסתיימה תקופת נשיאותו – לצאת ולבא לבני ישראל – והגיע הזמן שיהושע ינהיג את ישראל³³.

וביתר עומק:

ידועים דברי חז"ל³⁴, המובאים בפירושו רש"י על התורה³⁵, ש"פני משה כחמה³⁶ פני יהושע כלבנה". אחד ההבדלים בין אור החמה לבין אור הלבנה הוא, שאור הלבנה משתנה תמיד, ויש בו עליות וירידות, ואילו אור החמה אינו משתנה.

וזהו אחד הטעמים לכך שמשנה הושווה דוקא לחמה, כי מדתו של משה היא מדת האמת³⁷, אשר מהותה היא העדר שינויים³⁸, כך, שב"אורו" של משה לא ייתכן שינוי³⁹.

לפיכך, כאשר חש משה רבינו ש"נסתמו ממנו .. מעינות החכמה" – חל שינוי ו"סתימה" ב"אור" שלו – הרי זאת הוכחה לכך שנפגעה עצם המהות של אורו – לצאת ולבא.

ולכן אין חשוב מהו הענין שבו חל השינוי – "נסתמו ממנו" – אפילו הוא ענין שאינו קשור, לכאורה, להשפעתו לבני ישראל – הרי עצם השינוי מוכיח שהגיעה תקופה של שינויים,

33 ראה גם ש"ך עה"ת כאן, דמוה "שכל יום ויום ה' מוסיף והולך ואתו יום .. לא הוסיף .. ידע כי נטלה ממנו הרשות".

34 ב"ב עה, סע"א. ספרי פינחס כו, כ.

35 פינחס שם.

36 כ"ה בפרש"י (לא בפני חמה .. לפני לבנה", כבב"ב וספרי). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 64 בשוה"ג.

37 תנחומא שמות כח. שמו"ד שם (פ"ה, יז) ובכ"מ.

38 וראה ב"ב עה, א. ועוד.

39 בלשון הכתוב (משלי יב, יט) שפת אמת נתון לעד.

40 וראה תניא ספ"ג. אגה"ק ו. לקו"ת משות (פג, סע"ג ואילך), מסעי (צג, ב"ג). ושו"נ ובכ"מ.

41 ראה בארוכה אוה"ת ואתחנן (ע' צג ואילך) ועוד (ושם, שמטעם זה אם ה' משה מכניס את בני" לארץ ה' להם קיום נצחי בארץ. ע"ש). וראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 5-6.

[ולכאורה צע"ק מהעליות וירידות כו' שמצינו אצל משה ובפרט מעלייתו בכל שבת שלכן בכל שבת, "שמחת משה במתנת חלקו" (סי' האריו"ל במקומו. וראה לקו"ש ח"ז ע' 245. ושו"נ). ולהעיר מאות' להז"מ ד"ה ועינינו (פד, סע"ד) שאצל משה היו שתי המעלות ה"שמש וירח". ע"ש. ואכ"מ.]

תקופה של "פני יהושע כלבנה" – אור של שינויים.

ה. כל פרט בתורה נוגע למהות נפשו של היהודי

מענין זה אצל משה נלמדת הוראה בעבודתו של כל יהודי,

כי אף-על-פי ש"מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להשיג אפילו חלק אחד מני אלף ממדרגת .. רעיא מהימנא (משה רבינו)⁴⁰, הרי מפני ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה רבינו ע"ה"⁴¹, יכול כל יהודי להשיג "אפס קצוהו ושמיך מנהו"⁴⁰.

ויש לומר, שזוהי משמעות דברי חז"ל⁴² "כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו". והרי, לכאורה, מדוע נקבע עונש כה חמור רק על שכחת "דבר אחד ממשנתו", ואף ייתכן שיהודי זה זוכר את כל התורה כולה חוץ מאותו דבר אחד!?

הרי אחד ההסברים לכך הוא: אצל יהודי צריכים דברי התורה להיות חקוקים בעצם מציאותו, עד שכל מלה בתורה תשפיע בעצם מציאותו. ולכן, האפשרות של "שוכח דבר אחד ממשנתו", ולא חשוב איזו כמות שכח, צריכה לגרום אצלו לשבירה בעצם מציאותו, "כאילו⁴³ מתחייב בנפשו".

וכך גם לגבי הזמן – שכל רגע בחייו של היהודי צריך להיות קשור לתורה. ולכן, כאשר יהודי מתבטל ח"ו מלימוד תורה אפילו רגע אחד ש"אפשר (לו) לעסוק בתורה (הרי) .. הכרת תכרת"⁴⁴ – הדבר פוגע בעצם מציאותו.

40 ל' התניא פמ"ד (סג, א).
41 תניא רפמ"ב. וראה גם פמ"ד שם.
42 אבות פ"ג מ"ח. הובא להלכה בהל' ת"ת לאדה"ז (פ"ב ס"ד ואילך).
43 ראה הל' ת"ת שם ס"ה.
44 סנהדרין צט, א. הובא בטושו"ע י"ד סו"ס רמו (סכ"ה). הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ס"ז (אלא שבטושו"ע והל' ת"ת שם הובאה רק התחלת הכתוב (הענין) ד"דבר ה' בזה"). תניא פ"א.

אין כאן חשיבות לכמות הזמן שהפסיד בו את לימוד התורה, אלא חשוב עצם הדבר שעבר עליו רגע שבו לא היה קשור לתורה.

ובדומה לכך גם לגבי כל עניני היהדות: אצל יהודי צריכה עבודת ה' להיות חקוקה במציאותו, כך שהפרט הקטן ביותר בעבודת ה', ואפילו דקדוק קל של דברי סופרים או אפילו מנהג ישראל – יהיה נוגע לו בנפשו, כך שאם הוא מפסיד ח"ו אפילו "דבר אחד", ואף הדבר הקל ביותר, נגרמת שבירה בכל מהותו.

ועצם הנהגתו זו מוסיפה לו בעבודת ה', באופן שהוא חש שכל פעולה טובה שלו מוסיפה בעצם חיותו, דביקות במחיה חיים⁴⁵, מקור החיים – „ואתם“⁴⁶ הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום“.

(משיחת ש"פ וילך תשכ"ו)

(45) יומא ע"א, א.
(46) ואתחנן ד, ד.

הוספה

בשורת הגאולה

ג.

ויה"ר והוא העיקר – אז יעדערער פון אונז זאל ווערן א „שליח“ אויף אַנזאָגן זיך, זיינע בני בית און אלע אידן אַרום אים, אַז „הנה זה בא“¹, „הנה אלקינו זה גו' זה ה' קוינו לו“² (ב"פ זה"י), והנה דוד מלכא משיחא, און אַז אליהו הנביא איז שוין מיט אַ טאָג פריער געווען אין טבריא, און האָט אַנגעזאָגט וועגן ביאת משיח צדקנו.

ויש לומר, אַז וויבאַלד משיח קען קומען יעדער טאָג, „אחכה לו בכל יום שיבוא“³, און אליהו הנביא דאַרף אַנזאָגן אַ טאָג פריער אויף ביאת המשיח – קומט אליהו הנביא אין טבריא בפועל ממש יעדער טאָג און זאָגט אַן אויף ביאת המשיח (במיוחד) צו די וואָס שטייען אין אַ מעמד ומצב פון „אחכה לו בכל יום שיבוא“ – אויך די וואָס זאָגן דאָס ניט בדיבור (כמנהג חב"ד)⁴, נאָר מ'טראַכט וועגן דעם, ובפרט ווען מ'זאָגט אין דעם באַוואוסטן קאַפיטל תהלים: „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו“.

. . . און אין דערויף קומט צו אַ ספעציעלע הדגשה היינטיקן יאָר – סיי מצד דעם קאַפיטל תהלים אין וועלכן מ'זאָגט „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו“, און סיי מצד די שלימות פון ארבעים שנה וואָס דעמולט איז שוין „נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות

(1) ל' הכתוב – שה"ש ב, ח.

(2) ישעי' כה, ט. וראה תענית בסופה.

(3) שמ"ר ספכ"ג.

(4) ראה עירובין מג, ב: „אתא אליהו מאתמול . . . לבית דין הגדול“, וב"ד הגדול „בטבריא עתידין לחזור תחילה“ (רמב"ם הל' סנהדרין ספ"ד).

(5) עיקר הי"ב מ"ג עיקרים.

(6) ראה לקו"ש ח"ט ע' 282 ואילך.

(7) פט, כא.

לזכות

כ"ק אַדוֹננוּ מוֹרנוּ זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אַדוֹננוּ מוֹרנוּ זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד